

Liceum Ogólnokształcące im. ks. Piotra Skargi
w Sędziszowie Młp.

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO

Sędziszów Młp. 5 września 2008 r.

Kryteria ocen z języka polskiego

Uczeń otrzymuje oceny za :

- odpowiedź ustną,
- pisemne prace klasowe i domowe (według reguł i kryteriów oceniania zadań maturalnych)
- testy sprawdzające wiadomości, znajomość lektur (według ustalonej punktacji i w przeliczeniu procentowych wyników wg kryteriów zawartych w wewnątrzszkolnym systemie oceniania)
- samodzielnie opracowany materiał poszerzający wiadomości (np. referat, prezentacja)
- aktywność na lekcjach.

Ocenianie odpowiedzi ustnej na poziomie podstawowym i rozszerzonym

Na ocenę dopuszczająca uczeń potrafi:

Wiadomości

- przyporządkować autorom tytuły i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej,
- określić ramy chronologiczne omawianych epok,
- objaśnić znaczenie nazw omawianych epok literackich,
- wskazać podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych okresów gatunków literackich,
- wskazać cechy postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki,
- wskazać cechy prądów i umysłowych i artystycznych,
- posługiwać się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami,
- streścić główne wątki utworów epickich i dramatycznych z listy lektur obowiązkowych.

Umiejętności

- sformułować komunikatywną wypowiedź,
- podjąć próbę rozmowy,
- przy pomocy nauczyciela sformułować najważniejsze wnioski,
- rozpoznać najważniejsze środki stylistyczne w utworach literackich omawianych epok,
- scharakteryzować bohaterów literackich,
- przekazywać efekty swej pracy na lekcjach w komunikatywny sposób,
- umiejętnie przywoływać cytaty z tekstów literackich do wypowiedzi własnych.

Analiza tekstu

- nazwać typ liryki, biorąc za kryterium kreację, ja" lirycznego,
- znaleźć ślady obecności podmiotu lirycznego,
- nazwać i wyodrębnić formy monologu lirycznego,
- zauważyć znaczące środki stylistyczne i je nazwać,
- przedstawić w formie kilku zdań sytuację liryczną.

Na ocenę **dostateczną** uczeń potrafi to, co na ocenę **dopuszczającą** , a ponadto:

Wiadomości

- wyjaśnić sens pojęć teoretycznoliterackich;
- wskazać podstawowe cechy gatunków,
- powiązać fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi,
- wskazać związki omawianych epok z wcześniejszymi,

Umiejętności

- poprawnie posługiwać się słownictwem,
- zaprezentować motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych utworów,
- scharakteryzować wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- scharakteryzować podstawowe prądy artystyczne i umysłowe oraz hasła programowe i idee poszczególnych epok, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- scharakteryzować wizję świata i człowieka w poszczególnych epokach , odwołując się do omówionych utworów literackich,
- wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich omawianych epok,
- odtwarzać znane sądy i opinie,
- wykorzystać najważniejsze konteksty,
- określić tematykę i problematykę omówionych utworów,
- prezentować na lekcji zagadnienia wcześniej przygotowane w domu,
- podejmować próby włączenia się do dyskusji.

Analiza tekstu

- omówić budowę wiersza,
- na podstawie słów wiersza zidentyfikować podmiot liryczny,
- określić funkcję występujących w tekście form monologu lirycznego,
- określić funkcję znaczących środków stylistycznych,
- sformułować założenie interpretacyjne,
- dostrzec uniwersalne wartości dzieła i odczytać ideę utworu,
- zaprojektować konteksty interpretacyjne.

Na ocenę **dobrą** uczeń potrafi to, co na ocenę **dostateczną**, a ponadto:

Wiadomości

- wymienić głównych twórców kultury i ich dzieła w omawianych epokach,
- wymienić i objaśnić cechy gatunków,
- przedstawić ewolucję bohatera literackiego oraz wybranych gatunków literackich na podstawie omawianych utworów

Umiejętności

- posługiwać się poprawną polszczyzną, unikać powtórzeń,
- wskazać związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok,
- porównać wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich,
- scharakteryzować koncepcję artysty i zadania sztuki w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich,
- wskazać dominantę kompozycyjną i myślową oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego,
- zająć i uzasadnić stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce,
- formułować wnioski, uogólnienia i argumenty, prezentując swój punkt widzenia,
- posługiwać się komunikatywnym stylem, wystarczającym słownictwem oraz właściwą terminologią,
- ocenić bohaterów literackich w kontekście epoki, zwracając uwagę na ich psychikę i uwikłania w problemy moralne, społeczne,
- wykorzystywać podstawowe konteksty,
- odtwarzać sądy i opinie innych, a także formułować własne sądy,
- wyciągać i formułować wnioski,
- komponować w trakcie zajęć dłuższe wypowiedzi w sposób zwarty, logiczny i uporządkowany,
- wypowiadać się płynnie, poprawnie pod względem stylistycznym i ortograficznym.

Analiza i interpretacja tekstu

- budować pracę interpretacyjną według własnej koncepcji,
- zadbać o spójność tworzonego tekstu,
- zadbać o poprawność stylistyczną pracy,
- zadbać o poprawność ortograficzną,
- umiejętnie wykorzystać obserwacje analityczne do budowania własnej hipotezy interpretacyjnej (sprawnie posługiwać się terminologią teoretycznoliteracką; podmiot liryczny, monolog liryczny, sytuacja liryczna),
- podejmować próby dotarcia do znaczeń metaforycznych,
- umiejętnie przywoływać fragmenty tekstu (cytaty) dla poparcia własnych sądów,
- zastosować uzasadnione konteksty interpretacyjne.

Na ocenę **bardzo dobra** uczeń potrafi to , co na ocenę **dobrą**, a ponadto:

Wiadomości

- wymienić głównych twórców kultury i ich dzieła w omawianych epokach,
- wykazać się opanowaniem pamięciowym fragmentów tekstów literackich oraz swobodnie posługiwać się cytatami,
- przedstawić ewolucję bohatera literackiego oraz wybranych gatunków literackich na podstawie omawianych utworów.

Umiejętności

- przestrzegać zasad poprawnego mówienia, dbać o dykcję i intonację,
- wyjaśnić funkcje motywów antycznych i symboli biblijnych w poznanych utworach literackich,
- rozpoznać nawiązania do tradycji we współczesnym utworze literackim lub filmie,
- formułować wnioski płynące z porównania kształtu artystycznego tekstów literackich,
- samodzielnie gromadzić, porządkować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych i pisemnych, materiały z różnych źródeł dotyczące literatury, filmu i innych dziedzin sztuki,
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego posługując się biegle terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką oraz rozpoznając przenośne znaczenia dzieła (metaforyczne, alegoryczne, paraboliczne),
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki, ze wskazaniem funkcji środków, specyficznych dla danej dziedziny sztuki,
- wykazać się swobodą konwersacji, kulturą dyskusji i piękną polszczyzną,
- posługiwać się stosownym stylem i bogatym słownictwem,
- posługiwać się odpowiednią terminologią i pojęciami,
- wykorzystywać różnorodne konteksty,
- swobodnie rozmawiać i bronić swojego stanowiska,
- odtwarzać sądy i opinie innych, ale przede wszystkim formułować własne,
- dowodzić własnej racji w ocenie dzieł sztuki,
- dokonać syntezy twórczości literackiej (epoki, autora, prądu).

Analiza i interpretacja tekstu

- wykazać się umiejętnością budowania oryginalnej koncepcji pracy,
- zadbać o klarowność wywodu interpretacyjnego,
- swobodnie posługiwać się terminologią teoretycznoliteracką, szczególnie wyraźnie akcentując funkcjonalność zastosowanych form i środków, m. in. monologu lirycznego, kreacji podmiotu, środków stylistycznych itp.,
- umiejętnie łączyć obserwacje analityczne ze sferą znaczeń wiersza,
- formułować własne dojrzałe uwagi, wnioski i sugestie,
- szczególnie starannie dobrać wartościowe i uzasadnione konteksty interpretacyjne,
- umiejętnie budować uogólnienia interpretacyjne,
- posługiwać się bogatą leksyką i żywym stylem,
- zauważyć uniwersalne bądź indywidualne wartości dzieła,
- zadbać o poprawność interpunkcyjną pracy.

Na ocenę **celującą** uczeń potrafi to, co na ocenę **bardzo dobrą** , a ponadto:

Wiadomości i umiejętności

- poprawnie konstruować logiczną i spójną wypowiedź,
- stosować bogate i urozmaicone słownictwo oraz dostosować styl wypowiedzi do formy,
- prezentując swoje poglądy, umiejętnie posługiwać się wiedzą spoza programu szkolnego, świadcząca o dużej erudycji,
- realizuje temat w sposób oryginalny,
- formułować wnioski dojrzałe, wnikliwe,
- stawiać hipotezy badawcze,
- selekcjonować i właściwie interpretować,
- aktywnie uczestniczyć w rozmowie, udzielać swobodnych odpowiedzi,
- formułować wypowiedź o charakterze polemicznym, perswadować i bronić własnego stanowiska.

Analiza i interpretacja tekstu

- wykazać się dużą sprawnością interpretacyjną,
- budować bardzo dojrzałe i oryginalne sądy wartościujące i uogólniające,
- stosować odpowiednie dla wypowiedzi środki artystyczne i retoryczne,
- przestrzegać zasad etyki językowej,
- wykorzystywać bogate konteksty z różnych dziedzin nauki i sztuki,
- stylowi własnej pracy nadać znamiona indywidualności.